

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Методичні рекомендації для
самостійної роботи студентів з курсу

„Соціальна психологія”

Мелітополь, 2014

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з курсу „Соціальна психологія” / Укладач: О.В. Кочкурова. – Мелітополь, 2014. – 17 с.

У методичних рекомендаціях представлено інформаційний матеріал з метою більш ефективного забезпечення самостійної роботи студентів з курсу „Соціальна психологія”. Методичні рекомендації розроблені на допомогу студентам напряму підготовки 6.030101 Соціологія у організації власної самостійної пізнавальної діяльності.

Методичні рекомендації призначені для студентів денної та заочної форми навчання вищих педагогічних навчальних закладів за освітньо-професійним напрямом бакалавр, галузі знань 0301 Соціально-політичні науки, напряму підготовки 6.030101 Соціологія.

Рецензенти:

О.В. Темрук – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Т.М. Яблонська – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії психології особистості ім. П.Р. Чамати Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Методичні рекомендації схвалені Навчально-методичною комісією Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Протокол № 1 від 04. 09. 2014 р.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою самостійного вивчення дисципліни “Соціальна психологія” є самостійне оволодіння та розширення знань майбутніми соціологами з основних теоретичних підходів до вивчення психологічних явищ та процесів, вироблення у студентів наукового світогляду, оволодіння глибоким знанням про особистість та групи, соціально-психологічні детермінанти їх становлення та розвитку в сучасній соціокультурній.

Завдання дисципліни “Соціальна психологія”: оволодіння та подальше вільне оперування професійною термінологією, засвоєння теоретичних знань про людину, її психологію у зв’язку з соціальним середовищем, а також навичками проведення соціально-психологічних досліджень. Зокрема це – оволодіння навичками проведення психологічних досліджень: в малих і великих соціальних групах, у закладах охорони здоров’я, правопорядку, освіти, на виробництві тощо.

У результаті самостійного вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: особливості соціального мислення (розвиток Я-концепції в соціокультурі, проблеми самоефективності індивіда та його самопрезентація); соціальні переконання та судження; особливості поведінки та установок, конформізму, впливів групи; особливості соціальних відносин та природи соціальних, емоційних, когнітивних джерел упереджень; особливості соціальних феноменів агресії та альтруїзму; особливості соціальних впливів (стать, гендер та культура).

вміти: аналізувати психологічні ситуації, застосовувати психологічні знання на практиці, у процесі практичної роботи; проводити наукові дослідження, створювати лабораторні ситуації, які імітують досліджувані феномени повсякденного життя; проводити соціально-психологічні дослідження в польових і лабораторних - умовах (кореляційні, експериментальні, опитування); обирати ефективні умови проведення

соціально-психологічних досліджень; формувати репрезентативні виборки для опитувань, при цьому правильно обирати величину виборки, чітко визначати послідовність і специфіку формулювання запитань в опитувальниках; модифікувати окремі опитувальники з врахуванням особливостей соціокультурної ситуації, в якій проводиться дослідження.

Змістовий модуль 1.

Загальна теорія та історія соціальної психології. Соціальна психологія особистості. Соціальна психологія міжособистісних відносин

Тема № 1 для самостійного опрацювання: Вступ до соціальної психології

Мета вивчення: розкрити студентам соціальну психологію як науку, визначити поняття соціальної психології. Об'єкт і предмет соціальної психології. Соціальна психологія в системі наук та історія її становлення. Методи дослідження соціальної психології.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення соціальної психології;
- основні напрямки історичного розвитку;
- цілі та задачі, методи соціальної психології;

Вміти:

- розкрити поняття „соціальна психологія”;
- виділити характерні особливості соціальної психології;
- виділяти основні цілі та задачі;
- здійснювати порівняльний аналіз основних напрямків та теорій історії психології;
- охарактеризувати методи соціальної психології.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.
3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.

4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Становлення та історія розвитку соціальної психології як науки.
2. Об'єкт, предмет, завдання та структура соціальної психології.
3. Методи дослідження в соціальній психології.

Запитання для самостійної роботи:

1. Розкрийте теоретичні та емпіричні джерела соціальної психології.
2. Охарактеризуйте основні етапи становлення соціальної психології як науки.
3. Окреслите актуальні проблеми сучасної соціальної психології.
4. Охарактеризуйте різні підходи та класифікації при розгляді об'єкта та предмета соціальної психології.
5. Характеристика методологічних принципів соціальної психології.
6. Розкрити основні методи дослідження соціальної психології.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.

Скласти структурно-логічну схему за темою.

Вирішити практичні завдання до теми.

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Тема № 2 для самостійного опрацювання: Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості

Мета вивчення: розкрити студентам поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність», «соціалізація». Ознайомити студентів з інститутами та механізмами соціалізації. Сучасними уявленнями про структуру особистості. Вимоги до особистості.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення понять особистість, індивід, індивідуальність, соціалізація;
- основні інститути соціалізації;
- вимоги до особистості та різні структури особистості;

Вміти:

- розкрити поняття особистість, індивід, індивідуальність, соціалізація;
- виділяти основні інститути соціалізації;
- виділяти вимоги до особистості;
- здійснювати порівняльний аналіз основних поглядів на структуру особистості.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.

2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.

3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.

4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Особистість з погляду соціальної психології.
2. Проблеми соціалізації особистості на сучасному етапі суспільного розвитку.
3. Особистість у структурі групових стосунків.
4. Духовність суспільства та проблеми духовного розвитку особистості.

Запитання для самостійної роботи:

1. Провести теоретичний аналіз еволюції особистості у контексті культурно-історичного процесу.
2. Історія дослідження проблеми особистості у соціальній психології.
3. Основні джерела особистісного розвитку індивіда в групі.
4. Поняття роль. Рольова теорія особистості.
5. Соціокультурні та психологічні чинники духовного розвитку людства та особистості.
6. Духовне зростання та самореалізація особистості в сучасних соціокультурних умовах.
7. Психолого-педагогічне забезпечення духовного зростання учнівської молоді в закладах освіти.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.
- Скласти структурно-логічну схему за темою.
- Вирішити практичні завдання до теми.
- Оволодіти та провести методики («Характерологічний опитувальник К. Леонгарда»).

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Тема № 3 для самостійного опрацювання: Психологічні особливості міжособистісних стосунків у групі та колективі

Мета вивчення: розкрити студентам поняття про міжособистісні стосунки. Феномен та типи міжособистісних стосунків. Ознайомити студентів з соціально-психологічними механізмами міжособистісного сприймання.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення поняття міжособистісні стосунки;
- основні типи міжособистісних стосунків;
- вимоги до соціально-психологічних механізмів міжособистісного сприймання;

Вміти:

- розкрити поняття міжособистісні стосунки;
- виділяти основні типи міжособистісних стосунків;
- виділяти вимоги до соціально-психологічних механізмів міжособистісного сприймання.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.
3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.
4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Особистість у діяльності і спілкуванні.
2. Міжособистісні стосунки в групах.
3. Міжособистісні стосунки в колективах.

Запитання для самостійної роботи:

1. Розкрийте психологічні особливості особистості у діяльності.
2. Розкрийте психологічні особливості особистості у спілкуванні.

3. Охарактеризуйте психологічні особливості міжособистісних стосунків у групах.

4. Охарактеризуйте психологічні особливості міжособистісних стосунків у колективах.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.

- Скласти структурно-логічну схему за темою.

- Вирішити практичні завдання до теми.

Оволодіти та провести методики («Методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі», «Соціометрія», «Шкала прийнятності»).

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Тема № 4 для самостійного опрацювання: Спілкування як процес психологічного регулювання соціального життя людини

Мета вивчення: розкрити студентам поняття спілкування. Його функції, операції. Бар'єри у спілкуванні. Індивідуальні особливості спілкування. Техніки ефективного ділового спілкування.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення поняття спілкування;
- основні функції, операції спілкування;
- вимоги до техніки ефективного ділового спілкування;

Вміти:

- розкрити поняття спілкування;
- виділяти основні функції, операції;
- виділяти бар'єри у спілкуванні;
- використовувати на практиці техніки ефективного спілкування.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.

2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.

3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.

4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Загальна характеристика процесу спілкування.
2. Комунікативна, перцептивні та інтерактивна сторони спілкування.
3. Психологія конфлікту при спілкуванні.

Запитання для самостійної роботи:

1. Характеристика особистості як суб'єкта спілкування.
2. Вербальні та невербальні засоби спілкування при взаємодії.
3. Міжособистісні стосунки як основа соціалізації особистості.
4. Спільна діяльність як взаємодія у процесі спілкування.
5. Поняття конфлікту. Психологічна структура конфлікту.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.
- Скласти структурно-логічну схему за темою.
- Вирішити практичні завдання до теми.

- Оволодіти та провести методики («Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні М. Снайдера», «Методика діагностики комунікаційно-організаційних схильностей»).

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Змістовий модуль 2. Соціальна психологія груп

Тема № 5 для самостійного опрацювання: Група в соціальній психології.

Соціально-психологічні явища в малих групах

Мета вивчення: розкрити студентам поняття групи, малої групи, лідерства та керівництва. Основні соціально-психологічні характеристики малої групи.

Класифікацію малих груп.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення поняття група, мала група, лідерство та керівництво;
- основні соціально-психологічні характеристики малої групи;
- класифікацію малих груп;

Вміти:

- розкрити поняття група, мала група, лідерство та керівництво;
- виділяти основні соціально-психологічні характеристики малої групи;
- класифікувати малі групи.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.

2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.

3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.

4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Феномен групи в соціальній психології. Малі та великі групи.
2. Головні ознаки та параметри групи, їх характеристика.
3. Соціально-психологічні явища малих групах.

Запитання для самостійної роботи:

1. Визначення поняття «група» в соціальній психології.
2. Характеристика малих та великих груп.
3. Охарактеризувати головні ознаки та параметри групи.
4. Розкрити соціально-психологічні явища малих груп.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.
- Скласти структурно-логічну схему за темою.
- Вирішити практичні завдання до теми.
- Оволодіти та провести методики («Методика вивчення особливостей лідерських якостей», «Методика визначення стилю керівництва трудовим колективом»).

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль. Самоконтроль.

Тема № 6 для самостійного опрацювання: Вплив соціально-психологічного клімату колективу на особистість

Мета вивчення: розкрити студентам поняття соціально-психологічного клімату. Ознайомити студентів з структурою СПК. Розкрити чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі. Конфлікти в колективі та шляхи їх розв'язання

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення поняття соціально-психологічного клімату;
- основні чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі;
- шляхи розв'язання конфліктів в колективі;

Вміти:

- розкрити поняття соціально-психологічного клімату;
- виділяти основні чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі;
- розв'язувати конфлікти в колективі.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.
3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.
4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Формування оптимального соціально-психологічного клімату колективу.
2. Методи регуляції соціально-психологічного клімату в колективі.
3. Міжособистісні конфлікти та психологічний клімат у колективі.

Запитання для самостійної роботи:

1. Феномен соціально-психологічного клімату в психології.
2. Умови формування соціально-психологічного клімату колективу.
3. Методи регуляції соціально-психологічного клімату в колективі.
4. Конфлікти в колективі, їх причини.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.
- Скласти структурно-логічну схему за темою.
- Вирішити практичні завдання до теми.
- Оволодіти та провести методики («Методика оцінки психологічної атмосфери колективу А.Ф. Фідлера», «Методика визначення особливостей поведінки особистості у конфліктних ситуаціях Томаса Кілмена»).

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Тема № 7 для самостійного опрацювання: Великі соціальні групи

Мета вивчення: розкрити студентам поняття великої групи, класу. Різновиди, структуру та особливості функціонування великих груп. Ознайомити студентів з класом як соціальною групою. Психологічні особливості етнічних груп.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення понять велика група, клас;
- основні різновиди, структуру та особливості функціонування великих груп;

- психологічні особливості етнічних груп;

Вміти:

- розкрити поняття великої групи;
- виділяти основні різновиди, структуру та особливості функціонування великих груп;
- виділяти психологічні особливості етнічних груп.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.
3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.
4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

План

1. Поняття великої групи у психології.
2. Масова комунікація в умовах великої соціальної групи.
3. Етнічні групи.

Запитання для самостійної роботи:

1. Феномен великої групи в соціальній психології.
2. Місце групової психології (велика група) у соціальній психології.
3. Основні ознаки та психологічна характеристика великої групи.
4. Ментальність народу як психологічна особливість етнічних груп.

Завдання для самоопрацювання:

- Підібрати та проаналізувати приклади, психологічні ситуації до психологічних явищ, що розглядаються в темі.
- Скласти структурно-логічну схему за темою.
- Вирішити практичні завдання до теми.
- Оволодіти та провести методики.

Форми і види контролю знань (за вибором викладача):

Перевірка самостійної роботи студентів (конспектів першоджерел; структурно-логічної схеми до теми).

Відповіді на контрольні запитання

Бліцопитування (три-п'ять послідовних питань одному студенту).

Альтернативно-тестовий контроль.

Самоконтроль.

Тема № 8 для самостійного опрацювання: Прикладні дослідження та практична соціальна психологія

Мета вивчення: розкрити студентам сучасні напрями дослідження соціальної психології. Ознайомити студентів з проблемами прикладної психології.

Знати:

- основні поняття теми;
- визначення понять теми;
- основні напрями сучасних досліджень соціальної психології;

Вміти:

- розкрити поняття теми;
- виділяти основні напрямки сучасних досліджень соціальної психології;
- виділяти проблеми прикладної психології.

Література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 1996.– С.16-21.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.– Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С.4 -25.
3. Лафранс М. Руководство по разумному потреблению научной информации // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Питер Ком, 2000. – С.19-37.
4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2007. – С.46 – 60.

